

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

ПРЕДМЕТ: Извештај комисије о оцени докторске дисертације

Одлуком Наставно-научног већа Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, број 430/18-2, од 25.02.2015. године, именовани смо за чланове Комисије за писање Извештаја о оцени докторске дисертације, под насловом „Стране директне инвестиције као фактор одрживог развоја привреде Србије“, кандидата мр Олгице Несторовић.

На основу увида и анализе урађене докторске дисертације, Комисија за писање Извештаја о оцени докторске дисертације и за њену одбрану подноси Наставно-научном већу Факултета следећи

ИЗВЕШТАЈ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Основни биографски подаци

Кандидат Олгица Несторовић је рођена 24.02.1971. год. у Крушевцу. Основну и средњу школу је завршила у Крушевцу са одличним успехом.

Економски факултет Универзитета у Београду, смер Спољна и унутрашња трговина, завршила је 1996. године. Исте године је уписала последипломске студије на Економском факултету Универзитета у Београду, смер Међународна економија и завршила их са просечном оценом 9,00. Магистарску тезу „Трансфер технологије кроз стране директне инвестиције у привреду Републике Србије“ одбранила је 15. марта 2010. на Економском факултету Универзитета у Београду.

Прво радно искуство је стекла у спољнотрговинском предузећу „Југохемија а.д.“ Београд, где је радила на пословима плана и анализе. По доласку у свој родни град, посао је добила у Х.И. „Жупа“, где је радила на пословима извоза. У периоду од 2004. год. до 2009. год. је била директор ЈКП „Крушевац“. И данас ради у истом предузећу као руководилац комерцијалног сектора.

Кандидат Олгица Несторовић говори и служи се енглеским и италијанским језиком. У раду користи оперативни систем Windows, као и програмске језике Word и Excel.

Истовремено се бави и научним радом и објавила је више научних радова. Сфере научног интересовања кандидата су: међународна економија, стране директне инвестиције, одрживи развој, управљање људским ресурсима. До сада је објавила 13 научних радова, од којих је 7 објављено у часописима, а 6 у зборницима са научних скупова.

Научно-истраживачки рад

Докторанд, мр Олгица Несторовић, је магистар економских наука. У свом досадашњем научно-истраживачком раду бавила се релевантним питањима која се односе на стране директне инвестиције и одрживи развој, као и на однос менаџмента и екологије у одрживом развоју. Такође, сфера интересовања кандидата је и улога и значај менаџмента у побољшању организационе структуре кроз улагање у људске ресурсе и знање. Резултате својих научних и стручних истраживања, мр Олгица Несторовић је публиковала као чланке у научним часописима, и као реферате на научним конференцијама.

О научно-истраживачком раду докторанда, мр Олгице Несторовић, непосредно сведоче њени ауторски и коауторски научно-истраживачки радови:

Радови објављени у часописима:

1. Зорана Милосављевић, Олгица Несторовић, Драган Д. Здравковић (2010). Management knowlage as a necessary precondition for sustainable development, Економика, Ниш, број 1, стр. 115-121, UDK: 338(497,1), YUISSN 035-137X
2. Зорана Милосављевић, Олгица Несторовић, Драган Д. Здравковић (2009). Ефекти страних директних инвестиција на привреду и иновације, Економика, Ниш, година LV, IX-X 2009, број 6, стр.114-124, UDK: 338(497,1), YUISSN 035-137X
3. Зорана Милосављевић, Олгица Несторовић (2009). Мере за подстицање прилива страних директних инвестиција и њихов утицај на иновативност и одрживи развој, Пословна политика, Београд, година XXXVIII, број 11-12/2009, стр.20-25, UDC 229.727.2; ISSN 0350-2236; UDC 33
4. Олгица Несторовић, Драган Здравковић, Градимир Милосављевић (2010). Технолошка и економска конкурентност као важан предуслов одрживог развоја, часопис Института ИМК "14.октобар" Крушевац, година XVI, број 36 3/2010, стр.89, UDK 621, ISSN 0354-6829
5. Олгица Несторовић, Драган Здравковић, Градимир Милосављевић (2010). Значај креирања брэнда градова, часопис Института »14.октобар« Крушевац, година XVI, број 36 3/2010, стр.85, UDK 621, ISSN 0354-6829
6. Олгица Несторовић, Зорана Милосављевић, Гордана Милосављевић, Никола Вујачић (2011). Перспективе и технолошки развој Србије - утицај инвестиција, часопис Института "14.октобар" Крушевац, година XVII, број 39,2/2011, стр.73, UDK 621, ISSN 0354-6829
7. Олгица Несторовић, Александра Станковић (2014). Улагање у конкурентност – предуслов одрживог развоја Републике Србије, Банкарство, Београд, број 4, стр.146-163, UDK: 330.341.1(497.11), ISSN 1451-4354

Радови саопштени на научним скуповима штампани у целини:

1. Зорана Милосављевић, Гордана Милосављевић, Олгица Несторовић (2010). Еколошки ризици и економија у одрживом развоју, International scientific conference „Managament 2010“ Крушевац, ISBN 978-86-84909-69-7, стр. 346-353
2. Зорана Милосављевић, Олгица Несторовић, Јелена Милановић (2010). Однос менаџмента и екологије у одрживом развоју International scientific conference „Managament 2010“ Крушевац, ISBN 978-86-84909-69-7, стр. 354-358
3. Олгица Несторовић, Драган Момировић, Милан Мартиновић (2010). Management and knowledge as a prerequisite for creating competitive advantage, 3rd International Conference, “SED 2010“, Ужице, ISBN 978-86-83573-18-9 стр.49
4. Олгица Несторовић, Зорана Милосављевић, Милутин Р.Ђуричић (2010). The role of management in improving the organizational structure through investment in human resources and knowledge, 3rd. International Conference, “SED 2010.“ Ужице, ISBN 978-86-83573-18-9, стр.48
5. Олгица Несторовић (2014). Креирање „новог модела“ привлачења страних директних инвестиција у Републици Србији, Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Србије, Универзитет у Крагујевцу, Економски факултет, ISBN 978-86-6091-047-1, стр.289-303
6. Зорана Милосављевић, Драган Стефановић, Олгица Несторовић (2010). Менаџмент и знање као неопходан предуслов одрживог развоја, Научно-стручни симпозијум «Савремене машине и материјали у индустрији», Висока школа примењених струковних студија, Врање 2010 ISBN 978 - 86 – 83701-26-1

Магистарска теза:

Несторовић, Олгица (2010). Трансфер технологије кроз стране директне инвестиције у привреду Републике Србије, Економски факултет Универзитета у Београду

ПРИКАЗ СТРУКТУРЕ И САДРЖАЈ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација докторанда, мр Олгице Несторовић, магистра економских наука, насловљена је: Стране директне инвестиције као фактор одрживог развоја привреде Србије. Дисертација је написана на X + 215 страна, компјутерски обрађеног текста (формат А4, стандардни проред и величина слова). Након апстракта на српском и енглеском језику, дисертација обухвата: Увод (4 стр.), три повезана дела: I део: Општа разматрања о страним директним инвестицијама и одрживом развоју (46 стр.), II део: Допринос страних директних инвестиција одрживости привредног развоја (83 стр.), III део: Креирање и имплементација новог модела привлачења страних директних инвестиција у функцији одрживог развоја (35 стр.), Закључак (9 стр.), Литературу (12 стр.), са 257 релевантних референци. У функцији прегледног репрезентовања појединих разматрања, односно, података, у дисертацији је урађено и 36 табела, 31 графикон и 13 слика.

Проблемска област, предмет, циљеви, хипотезе и истраживачка методологија

Сходно опредељеном наслову докторске дисертације, предмет научног истраживања је допринос који стране директне инвестиције пружају одрживом економском развоју Србије. Одрживи развој спаја бригу за живи свет и животну средину и бригу о социјалној димензији квалитета живота са економским изазовима који стоје пред сваким друштвом, државом и човечанством као целином. Појам одрживог развоја се доводи у везу са заштитом животне средине, планирањем друштвеног развоја, еколошким, економским и политичким питањима. Акцент истраживања у овом раду је стављен на утицај који стране директне инвестиције имају на економску димензију одрживог развоја.

У раду је спроведено и емпиријско истраживање које је анализирано утицај страних директних инвестиција на привредни раст земаља у транзицији.

Сходно дефинисаном предмету, а применом одређеног низа методолошких поступака и техника карактеристичних за истраживања у области друштвено-хуманистичких наука, у дисертацији су тестиране следеће научне хипотезе:

Хипотеза 1. Стране директне инвестиције представљају значајан фактор који утиче на одрживи развој и то на све три његове компоненте: економску, еколошку и социјалну.

Хипотеза 2. Стране директне инвестиције у Србији после 2000. године нису дале адекватне резултате, зато што се прилив страних директних инвестиција остваривао углавном кроз процес приватизације.

Хипотеза 3. Привредни развој после 2000. године није био одржив, будући да је Национална стратегија одрживог развоја донета тек 2008. године, када је глобална економска криза већ почела.

Хипотеза 4. Стране директне инвестиције нису оствариле значајнији позитиван утицај на одрживи привредни развој Србије.

Хипотеза 5. Стране директне инвестиције могу да дају значајан допринос остваривању одрживог развоја ако се национална стратегија одрживог развоја формулише имајући у виду институционалне аранжмане који постоје на регионалном и глобалном нивоу, уз оптимално улагање у људске ресурсе.

Основни циљ докторске дисертације „ Стране директне инвестиције као фактор одрживог развоја привреде Србије“, је да преиспита улогу страних директних инвестиција као фактора одрживог развоја Републике Србије. **Изведени циљеви** истраживања су били да се утврди у којој мери је развој привреде Србије после 2000. године био одржив у економском смислу, да се сагледа утицај страних директних инвестиција на одрживост развојног процеса у Србији, да се укаже на важност постизања одрживог развоја у Србији и да се предложе мере за подстицање прилива страних директних инвестиција које би омогућиле такав развој.

У складу са предметом и циљем истраживања, као и постављеним хипотезама, у докторској дисертацији су коришћене **методе научног истраживања** карактеристичне за област друштвено-хуманистичких наука. Научна верификација резултата је остварена коришћењем метода анализе и синтезе, индукције и дедукције, како би се на основу разматрања појединачних случајева дошло до дефинисања неких општих закључака значајних за разумевање проблема.

Квалитативно истраживање је урађено на основу прикупљених релевантних информација, сагледавања постојећих научних достигнућа и неопходних поређења. У циљу потврђивања постављених хипотеза, у раду су се користили следећи методи истраживања:

Индуктивно-дедуктивни метод је имао за циљ да обезбеди потребну теоријску основу за доношење уопштених закључака и потврду постављених хипотеза, на основу прикупљених квалитативних и квантитативних података,

Идеални тип- примери успешне праксе, је имао за циљ да анализира успешне примере страних директних инвестиција и њиховог утицаја на одрживи развој. Коришћени су примери земаља чланица ОЕЦД-а.

Што се тиче квантитативног дела истраживања, у дисертацији су коришћени одређени статистички методи и модели, пре свега модел регресионе анализе, уз коришћење панел података. За потребе овог дела истраживања коришћен је апликативни статистички софтвер IBM SPSS.

Садржај докторске дисертације

Сагласно одређеном предмету и циљевима истраживања, постављеним научним хипотезама, утврђен је садржај докторске дисертације:

УВОД

I ОПШТА РАЗМАТРАЊА О СТРАНИМ ДИРЕКТНИМ ИНВЕСТИЦИЈАМА И ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ

1. Стране директне инвестиције као облик међународног кретања капитала

1.1. Појам страних директних инвестиција

- 1.2. Облици страних директних инвестиција
- 1.3. Мотиви кретања страних директних инвестиција
- 1.4. Обим, динамика, регионална и секторска усмереност страних директних инвестиција
- 1.5. "Spillover" ефекат страних директних инвестиција
- 2. Концепт одрживог развоја
- 2.1. Појам одрживог развоја
- 2.2. Еволуција схватања о одрживом развоју
- 2.3. Савремена перцепција одрживог развоја
- 3. Стране директне инвестиције у Србији
- 3.1. Осврт на страна улагања у Србији до 2000. године
- 3.2. Обим и карактеристике страних директних инвестиција у Србији после 2000. године
  - 3.2.1. Динамика прилива страних директних инвестиција
  - 3.2.2. Ефекти приватизације у Србији
  - 3.2.3. Секторска структура страних директних инвестиција
  - 3.2.4. Најзначајнији страни инвеститори у Србији

II ДОПРИНОС СТРАНИХ ДИРЕКТНИХ ИНВЕСТИЦИЈА ОДРЖИВОСТИ ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА

- 1. Утицај страних директних инвестиција на одрживи развој
  - 1.1. Утицај страних директних инвестиција на економску димензију одрживог развоја
  - 1.2. Утицај страних директних инвестиција на социјалну димензију одрживог развоја
  - 1.3. Утицај страних директних инвестиција на еколошку димензију одрживог развоја
- 2. Одрживост привредног развоја Србије
  - 2.1. Кретање значајнијих економских параметара
    - 2.1.1. Бруто домаћи производ
    - 2.1.2. Инфлација
    - 2.1.3. Спољнотрговински дефицит
    - 2.1.4. Конкурентност Србије
    - 2.1.5. Структурне реформе и одрживи развој
    - 2.1.6. Незапосленост и стопа сиромаштва у Србији
  - 2.2. Основне поставке Националне стратегије одрживог развоја Републике Србије

III КРЕИРАЊЕ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НОВОГ МОДЕЛА ПРИВЛАЧЕЊА СТРАНИХ ДИРЕКТНИХ ИНВЕСТИЦИЈА У ФУНКЦИЈИ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА

- 1. Основне поставке новог модела економског развоја Србије

1.1. Основни циљеви динамичког привредног раста у Србији

1.2. Основне компоненте стратегије „Европа 2020“

2. Привлачење страних директних инвестиција у циљу обезбеђивања одрживог развоја националне привреде

2.1. Значај побољшања инвестиционе климе и унапређење институционалног оквира за привлачење страних директних инвестиција

2.2. Преглед подстицајних мера за привлачење страних директних инвестиција у транзиционим економијама

2.3. Побољшање квалитета људских ресурса – знање и иновативност као предуслов привлачења страних директних инвестиција

3. Примери „добре праксе“ у привлачењу страних директних инвестиција и њихов утицај на одрживи развој

4. Предлог “новог модела” привлачења страних директних инвестиција у функцији одрживог развоја

Закључак

Скраћенице

Литература

Први део докторске дисертације, насловљен **“Општа разматрања о страним директним инвестицијама и одрживом развоју”**, (стр. 5-51), посвећен је дефинисању појмова страних директних инвестиција и одрживог развоја. Предмет разматрања у овом делу су били и облици и мотиви кретања страних директних инвестиција као вид међународног кретања капитала, као и обим, динамика, регионална и секторска усмереност страних директних инвестиција. Стране директне инвестиције представљају један од најважнијих инструмената посредством којих једна национална економија подстиче производњу, увоз know-how-a, раст запослености, развој инфраструктуре, смањење сиромаштва итд. Стране директне инвестиције су посебно значајан извор страних средстава за земље у транзицији због инвестиционог пакета, који садржи поред капитала и технологију, маркетиншка и менаџерска знања и искуства, везе и приступе тржиштима и финансијским институцијама.

У овом делу је такође дефинисан концепт одрживог развоја. Одрживи развој, као комплексан концепт, се заснива на принципима који би истовремено били заједнички за више области – економску, социјалну и еколошку.

У овом делу докторске дисертације, било је речи и о страним директним инвестицијама у нашој земљи пре 2000. год. и након тог периода. У периоду после 2000. год. забележен је значајнији прилив страних директних инвестиција, а посебна пажња је посвећена динамици прилива страних директних инвестиција, као и њеној секторској структури.

У другом делу докторске дисертације насловљеном **“Допринос страних директних инвестиција одрживости привредног развоја”** (стр. 54-137), докторанд је анализирао утицај страних директних инвестиција на остваривање одрживог развоја једне националне економије. У том смислу, говорило се о томе како се стране директне инвестиције односе

на економску димензију одрживог развоја и то посебно на привредни раст, промене у структури привреде, као и на ефикасност коришћења фактора производње.

У овом делу докторанд је представио емпиријски модел који је анализирао утицај СДИ на привредни раст у земљама у транзицији. Резултати сугеришу да не постоји статистички значајна веза између прилива СДИ и стопе економског раста, као и да привредни раст у претходном периоду не представља основни мотив привлачења страног капитала у земљама у транзицији. Да би прилив страних директних инвестиција имао позитивне ефекте на економски раст требало би водити рачуна пре свега о структури страних директних инвестиција. Веће учешће страних директних инвестиција у секундарном сектору повећавало би утицај на привредни раст и утицало на продуктивност.

У овом делу се разматрало и питање утицаја страних директних инвестиција на социјалну димензију одрживог развоја, посебно на запосленост, неједнакост у расподели дохотка као и на сиромаштво и социјалну укљученост. На крају, разматрани су и ефекти страних директних инвестиција на еколошку димензију одрживог развоја тј. на коришћење природних ресурса и на животну средину.

Влада Републике Србије је 2008. године усвојила Националну стратегију одрживог развоја. Циљ ове стратегије је био да доведе до равнотеже три кључна фактора, односно три стуба одрживог развоја: одрживог економског раста и привредног и технолошког развоја, одрживог развоја друштва на бази социјалне равнотеже, заштите животне средине уз рационално располагање природним ресурсима, спајајући их у једну целину подржану одговарајућим институционалним оквиром.

У трећем делу докторске дисертације насловљене „**Креирање и имплементација новог модела привлачења страних директних инвестиција у функцији одрживог развоја**“, (стр. 150-185), дефинисане су мере и подстицаји који би требало да допринесу одрживом моделу привредног раста привреде Србије, у циљу привлачења страних директних инвестиција, а такође су анализирани и позитивни примери и искуства појединих високо развијених земаља у свету, као и у земљама у транзицији. Економска стабилност и економски развој су темељне претпоставке демократизације и друштвеног просперитета Србије. Приоритет треба дати активној улози институција државе у стварању услова за убрзани привредни развој, стварању повољног инвестиционог амбијента, заштити стандарда становништва кроз запошљавање и очување постојећих радних места, као и социјалној солидарности.

У завршним разматрањима (стр. 194-201), кандидат је утемељено систематизовала релевантне закључне ставове о страним директним инвестицијама и одрживом развоју, експлицитно аргументовала теоријско-методолошку и емпиријску потврђеност основних хипотеза свог истраживања и указала на нове тенденције у њиховим међусобним корелацијама.

ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Значај и допринос докторске дисертације са аспекта актуелног стања у научној области

Комисија сматра да кандидат мр Олгице Несторовић истраживањима презентованим у докторској дисертацији под насловом „Стране директне инвестиције као фактор одрживог развоја привреде Србије“ даје свој допринос научном сагледавању утицаја које стране директне инвестиције имају на одрживи економски развој Србије. Кандидат у раду описује актуелно стање, даје свој критички осврт и износи научно утемељене закључке о улози коју стране директне инвестиције могу имати на економку, социјалну и еколошку димензију развоја Републике Србије.

Значај и актуелност овако одређене теме докторске дисертације проистиче из чињенице да се Република Србија налази у процесу економске транзиције који се, између осталог, заснива и на отварању ка међународном тржишту, тј. већој укључености у светске и регионалне економске токове. За правилно позиционирање земље у глобалној економији неопходно је створити здрав и подстицајан економски систем, адекватан и ефикасан институционални оквир и унапређивати међународну конкурентност и технолошку опремљеност привреде. Значајан допринос процесу економског развоја заснованом на извозу могу дати и стране директне инвестиције, што директно, путем прилива капитала којим се допуњује слаб домаћи инвестициони потенцијал, што индиректно, путем унапређења технолошке опремљености привреде, укључивањем у светске производне и дистрибутивне ланце, повећањем конкуренције на домаћем тржишту и сл. Са друге стране, стране директне инвестиције могу имати и одређене негативне последице уколико су усмерене на искоришћавање природних ресурса земље, уколико су мотивисане краткорочном добити која се може остварити распродајом купљене имовине, уколико своју економску моћ прелију и на остале сфере политичког и друштвеног живота... Зато је од кључног значаја вођење адекватне, промишљене и добро дефинисане политике привлачења страних инвестиција како би се оне каналисале у складу са политиком економског развоја земље и како би се њима остваривале користи не само инвеститора већ и земље домаћина.

У својој докторској дисертацији, кандидат мр Олгица Несторовић је утемељено систематизовала релевантне ставове о страним директним инвестицијама и одрживом развоју, експлицитно аргументовала теоријско-методолошку и емпиријску потврђеност основних хипотеза свог истраживања, и указала на нове тенденције у њиховим међусобним корелацијама.

Посебан научни допринос наведене докторске дисертације проистиче из оригиналног емпиријског истраживања које је кандидат мр Олгица Несторовић спровела употребом адекватних статистичких метода, а на бази релевантних података међународних економских институција. Кандидат је дефинисала статистички модел истраживања узајамне везе која постоји између прилива страних директних истраживања и економског раста, укључивањем већег броја релевантних варијабли како би се повећала научна употребљивост добијених резултата.

Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата

Комисија је стекла уверење да докторска дисертација под насловом „Стране директне инвестиције као фактор одрживог развоја привреде Србије“ представља резултат оригиналног научног рада кандидата мр Олгице Несторовић.

Урађена дисертација је резултат студиозног рада на сагледавању бројне иностране и домаће литературе, домаће законске и остале референтне регулативе, уз давање критичког осврта и аргументованих закључака употребом методологије својствене друштвеним научним дисциплинама. Поред наведеног, у раду је спроведено и самостално емпиријско истраживање, уз употребу адекватних статистичких метода, а на основу података светских референтних економских база података, које доприноси квалитету рада и изнетих закључака на научно утемељен начин.

Преглед остварених резултата кандидата у научној области

У свом претходном научног раду, кандидат мр Олгица Несторовић се доминантно бавила разматрањем проблематике одрживости привредног развоја са посебним акцентом на анализу ефеката страних директних инвестиција на економски развој земље. У тој, за овако дефинисану тему докторске дисертације, релевантној научној области, кандидаткиња је објавила 9 научних радова (6 у часописима, а 3 у зборницима са научних скупова):

1. Зорана Милосављевић, Олгица Несторовић, Драган Д. Здравковић (2010). Management knowledge as a necessary precondition for sustainable development, Економика, Ниш, број 1, стр. 115-121, УДК: 338(497,1), YUISSN 035-137X
2. Зорана Милосављевић, Олгица Несторовић, Драган Д. Здравковић (2009). Ефекти страних директних инвестиција на привреду и иновације, Економика, Ниш, број 6, стр.114-124, УДК: 338(497,1), YUISSN 035-137X
3. Зорана Милосављевић, Олгица Несторовић (2009). Мере за подстицање прилива страних директних инвестиција и њихов утицај на иновативност и одрживи развој, Пословна политика, Београд, година XXXVIII, број 11-12/2009, стр.20-25, УДК 229.727.2; ИССН 0350-2236; УДЦ 33
4. Олгица Несторовић, Драган Здравковић, Градимир Милосављевић (2010). Технолошка и економска конкурентност као важан предуслов одрживог развоја, часопис Института ИМК “14.октобар“ Крушевац, година XVI, број 36 3/2010, стр.89, УДК 621, ИССН 0354-6829
5. Олгица Несторовић, Зорана Милосављевић, Гордана Милосављевић, Никола Вујачић (2011). Перспективе и технолошки развој Србије - утицај инвестиција, часопис Института “14.октобар“ Крушевац, година XVII, број 39,2/2011, стр.73, УДК 621, ИССН 0354-6829
6. Олгица Несторовић, Александра Станковић (2014). Улагање у конкурентност – предуслов одрживог развоја Републике Србије, Банкарство, Београд, број 4, стр.146-163, УДК: 330.341.1(497.11), ISSN 1451-4354

7. Зорана Милосављевић, Гордана Милосављевић, Олгица Несторовић (2010). Еколошки ризици и економија у одрживом развоју, International scientific conference „Managament 2010“ Крушевац, ИСБН 978-86-84909-69-7, стр. 346-353
8. Зорана Милосављевић, Олгица Несторовић, Јелена Милановић (2010). Однос менаџмента и екологије у одрживом развоју, International scientific conference „Managament 2010“ Крушевац, ИСБН 978-86-84909-69-7, стр. 354-358
9. Олгица Несторовић (2014). Креирање „новог модела“ привлачења страних директних инвестиција у Републици Србији, Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Србије, Универзитет у Крагујевцу, Економски факултет, ИСБН 978-86-6091-047-1, стр.289-303

Имајући у виду предмете истраживања кандидата у наведеним радовима, одређена тема докторске дисертације и у оквиру ње спроведена истраживања представљају логичан наставак претходних истраживања кандидата. Уско повезан са одређеном темом докторске дисертације је и претходни најзначајнији научни рада кандидата, одбрањена магистарска теза:

Несторовић, Олгица (2010). Трансфер технологије кроз стране директне инвестиције у привреду Републике Србије, Економски факултет Универзитета у Београду.

Оцена испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Комисија сматра да докторска дисертација под насловом „Стране директне инвестиције као фактор одрживог развоја привреде Србије“ кандидата мр Олгице Несторовић испуњава постављене захтеве у погледу обима и квалитета у односу на прихваћену тему.

Докторска дисертација „Стране директне инвестиције као фактор одрживог развоја привреде Србије“ кандидата мр Олгице Несторовић садржи х+215 страница, 36 табела, 31 графикон, 13 слика и 257 библиографских података. Дисертација садржи, поред Увода и Закључка, још три дела, који су на логичан, конзистентан и сврсисходан начин повезани у целину.

Полazeћи од дефинисања предмета, циљева и хипотеза истраживања, кандидат је на научно заснован начин дао критички осврт и извео одговарајуће закључке. Квалитету рада доприноси и чињеница да дисертација садржи и оригинално истраживање кандидата, спроведено употребом статистичких и економетријских алата, којим кандидат пружа свој допринос постојећим научним разматрањима одређене теме у домаћој научној јавности.

Научни резултати докторске дисертације

Применом релевантних методолошких поступака и техника карактеристичних за истраживања у области друштвено-хуманистичких наука, тестирање постављених хипотеза је дало следеће научне резултате:

1. Стране директне инвестиције играју значајну улогу у остваривању стабилног, дугорочног привредног раста који ће се заснивати на повећању инвестиција, побољшању технолошке основе и повећању конкурентности на међународном плану.
2. У периоду после 2000. године готово 60% нето прилива страних директних инвестиција у Србији је било по основу приватизације. Србија има врло скромно учешће у укупном приливу страних директних инвестиција, како у свету (од 0,12% до 0,31%), тако и у региону Централне и Источне Европе.
3. Секторска структура страних директних инвестиција у Србији је још увек неповољна. Највећи део страних директних инвестиција се до сада слио у финансијски сектор, послове са некретнинама, трговину и друге пословне услуге, али је њихов ефекат на повећање индустријске производње, запослености и извоза, за сада релативно ограничен.
4. Влада Републике Србије је тек 2008. године усвојила Националну стратегију одрживог развоја. Она дефинише одрживи развој као циљно – оријентисан, дугорочан, континуиран, свеобухватан и синергетски процес који утиче на све аспекте живота (економски, еколошки, социјални и институционални) и то на свим нивоима. Дугорочни концепт одрживог развоја подразумева стални економски раст, али такав који осим економске ефикасности и технолошког напретка, већег учешћа чистијих технологија и иновативности целог друштва и друштвено одговорног пословања, обезбеђује и смањење сиромаштва, дугорочно боље коришћење ресурса итд. Један од главних циљева одрживог развоја је отварање нових радних места и смањење стопе незапослености. Међутим, у условима светске економске кризе која је захватила и нашу земљу, ефекти овако дефинисане Стратегије су изостали.
5. Упркос потенцијално значајним ефектима које стране директне инвестиције могу имати на економски развој, треба истаћи да се, што се Србије тиче, до сада углавном радило о преузимању домаћих предузећа, а знатно мање о „greenfield“ инвестицијама, тако да су очекивани ефекти на производњу, запосленост и извоз углавном изостали. Страни инвеститори су у највећој мери били заинтересовани за преузимање предузећа у примарној преради (челик, метали и неетали, цемент итд.), као и за инвестирање у трговину, банкарство и осигурање и друге делатности у терцијарном сектору. Обим прилива страних инвестиција у секундарном сектору привреде је био ограничен. Изузетак представља заједничко улагање ФИАТ-а и Републике Србије у Фиат аутомобиле Србије (ФАС), која остварује значајне извозне резултате који у великој мери поправљају слику трговинског биланса Србије, како у смислу обима, тако и у смислу технолошке опремљености извоза.
6. Код опредељивања циљева националне стратегије одрживог развоја малих, отворених, европских економија, обично се има у виду равнотежа три кључна фактора: одржив економски и технолошки развој, социјална равнотежа и заштита животне средине уз рационално располагање природним ресурсима. Да би ти циљеви били остварени, институционални аранжмани на локалном и државном нивоу би требало да буду усклађени са институцијама на регионалном и глобалном нивоу.

Применљивост и корисност резултата у теорији и пракси

Резултати до којих је у својој докторској дисертацији дошла мр Олгица Несторовић представљају резултат теоријског и емпиријског сагледавања дефинисаног предмета истраживања и као такви могу послужити као основа даљег развоја релевантне економске мисли у Србији. Од посебног значаја је чињеница да је кандидат у свом раду користила, поред квалитативних, и квантитативне методе којима се поткрепљују одређена теоријски и емпиријски заснована мишљења. Презентовани статистички модел може послужити за даљи развој и унапређења модела у циљу добијања научно релевантнијих закључака.

Резултати докторске дисертације „Стране директне инвестиције као фактор одрживог развоја привреде Србије“ кандидата мр Олгице Несторовић могу имати и практичан значај уколико би се имплементирали у процес доношења релевантних националних стратегија одрживог развоја. У свом раду кандидат критички разматра постојећи модел привлачења страних директних инвестиција и нуди полазне основе „новог модела“, дефинишући притом основне претпоставке његовог функционисања. Комисија сматра да је тиме кандидат дала и практични допринос евентуалном даљем унапређењу регулативе у области привлачења страног капитала.

Начини презентирања резултата научној јавности

Упознавање стручне јавности са основним резултатима до којих је кандидат мр Олгица Несторовић дошла у докторској дисертацији „Стране директне инвестиције као фактор одрживог развоја привреде Србије“, путем публикавања научних чланака у часописима и презентовања реферата на научним скуповима, омогућиће критично преиспитивање и валидацију резултата истраживања. Део својих истраживања, кандидат мр Олгица Несторовић је, до тренутка подношења овог извештаја, већ презентовала стручној јавности кроз објављивање следећа два научна чланка:

1. Олгица Несторовић, Александра Станковић (2014). Улагање у конкурентност – предуслов одрживог развоја Републике Србије, Банкарство, број 4, UDK: 330.341.1(497.11), ISSN 1451-4354, стр.146-163,

2. Олгица Несторовић (2014). Креирање „новог модела“ привлачења страних директних инвестиција у Републици Србији, У: Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Србије (уредник Властимир Лековић), Универзитет у Крагујевцу, Економски факултет, ISBN 978-86-6091-047-1, стр.289-303

Поред наведених објављених радова, кандидат је припремила одређени број радова који се у тренутку писања овог извештаја налазе у поступку рецензије.

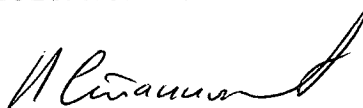
ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Комисија је једногласна у оцени да докторска дисертација кандидата **мр Олгице Несторовић**, под насловом „Стране директне инвестиције као фактор одрживог развоја привреде Србије“ испуњава све суштинске и формалне услове за јавну одбрану.

ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу изнете анализе и оцене докторске дисертације, Комисија предлаже Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације кандидата **мр Олгице Несторовић**, под насловом „Стране директне инвестиције као фактор одрживог развоја привреде Србије“, и одобри њену јавну одбрану.

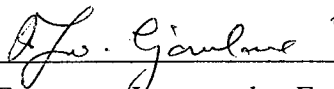
ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Др Ненад Станишић, доцент Економског факултета у Крагујевцу, ужа научна област Општа економија и привредни развој

Др Гордана Миловановић, ванредни професор Економског факултета у Крагујевцу, ужа научна област Општа економија и привредни развој

Др Биљана Човановић Гавриловић, редовни професор Економског факултета у Београду, ужа научна област Привредни развој и пословна економија

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
У КРАГУЈЕВЦУ

ПРИМЉЕНО 03 JUN 2015			
Орг. јед.	Број	Прилог	Број
	430/18-2)1		